

2 — Diğer perakendeciler :

Şebekelerine senelik 150 000 kWh'ten fazla enerji ithal eden ve bu enerjiyi perakende olarak satan müşterilere tatbik olunacak tarifeler, perakendeci şirketin elektrik tahsis etmekte olduğu abonelerinin,

- Umumî aydınlatmada
- Hususî aydınlatmada
- Evlerde

— Ziraî tahsislerde dahil olmak üzere muharrrik kuvvette senevi ne kadar elektrik istihlâk ettikleri tesbit olunarak bunların her grupunun tahsis olunan güç kademeleri:

	30kWa kadar	
30 dan	500 »	»
500 >	3000 »	»

3000kWtan yukarı

olmak üzere sınıflandırılması yapılarak tatbik olunacak toptan satış tarifeleri bunlara istinat ettirilmektedir. Bu suretle şebekesine senevî toplam olarak ithal ettiği enerjinin miktarına göre toptancı şirket tarafından perakendeciye tatbik olunacak tarifeler sırasıyla aşağıda izah olunmuştur.

a) Şebekesine senede 150 000 ilâ 10 000 000 kWh arasında enerji ithal eden perakendecilere : Elektrik şirketi beher kWh için her müşteri grupuna birim tarife esasına uygun olarak yapılan satışların fiat ortalaması üzerinden aşağıdaki nisbetlerde hesaplanan bir hasılat kısmını veya karşılarında belirtilen fiatları esas alarak bir toptan satış faturasını tanzim eder.

— Hususî aydınlatmada kullanılan elektriğin beher kWh için 14,94 krş,

— Ev ihtiyaçlarında kullanılan elektriğin beher kWh için 10,88 krş, üzerinden hesaplanan bir meblağ ile birim tarifieden yapılan kWh satışlarından mütevellit ortalama hasılatın:

— Umumî aydınlatmanınkinden % 60 ını

— Ziraat dahil muharrrik kuvvettekinden:

30 kW'a kadar olanlarından % 48 ini

30 dan 500 kW'ta kadar olanlardan % 65'ini

500 den 3000 kW'ta kadar olanlardan % 80 ini

3000 kWh'tan yukarısında olanlardan % 90

ını ihtiva eden bir meblağ üzerinden fatura tanzim olunur.

b) Şebekesine senede 10,000,000 dan 30,000,000 kW'ta kadar enerji ithal eden perakendecilere:

— Hususî aydınlatmada kullanılan elektriğin beher kWh için 16,2 krş,

— Ev ihtiyaçlarında kullanılan elektriğin beher kWh için 11,7 krş, üzerinden hesaplanan bir meblağ ile birim tarifieden yapılan kWh satışlarından mütevellit ortalama hasılatın:

— Umumî aydınlatmanınkinden % 65 ini

— Ziraat dahil muharrrik kuvvettekinden 30 kW'ta kadar olanlarından % 52 sini

30 dan 500 kW'ta kadar olanlardan % 70 sini

500 » 3000 » * > » % 86 sini

3000 kVtan yukarıdakinden % 90 ını ihtiva eden bir meblağ toptan ücret olarak tahsil.

c) Şebekesine senede ithal ettiği enerji 30,00,000 kWh ten fazla olan perakendecilere:

(b) fıkrasına göre elde edilen fiatlar üzerinden şebekesine ithal ettiği enerjinin, muhtelif kademelerine göre perakendeci lehine yapılacak tenzilât:

— 30 milyondan 60 milyon kWh'te kadar % 1

— 60 milyondan 80 milyon kWh'te kadar % 2

— 80 milyon kWh'ten fazla enerji ithal edenlere % 3, olarak kabul edilir

B) PERAKENDECI İHTİYACININ KISMEN KARŞILANMASI :

Tahsis edilen gücün efektif maksimum değeri fiilî gücün efektif maksimum değerinden % 5 ten fazla fark gösteriyorsa fiilî gücün maksimum değeri üzerinden A paragrafındaki tarifeler aynen tatbik olunur.

Şayet fiilî güç tahsis olunan gücü % 5 ten fazla bir oranda geçiyorsa bu iki güç arasındaki fark için Vnci Fasıldaki noksanını tamamlamak maksadıyla tahsis olunan elektrik tarifesiyle bulunacak değerler, normal tahsis değerleri üzerinden hesaplanacak meblağa ilâve edilmek suretiyle hesap edilir.

UDK: 33

İLLER BANKASI GENEL KURUL TOPLANTISI

İller Bankası genel kurul toplantısı 19 Nisan 1962 perşembe günü Ankara'da banka genel merkezinde yapılmıştır. İmar ve İskân Bakanı Sayın Muhittin Güven'in açış konuşması ile Genel Müdür Sayın Selâhattin Babüroğlu'nun konuşmasının tam metnini aşağıda veriyoruz.

İmar ve İskân Bakanı Sayın Muhittin Güven'in açış konuşması

Köy, il, ve belediyelerin sayın temsilcileri, genel kurulun sayın üyeleri.

Toplantımızın konusunu teşkil eden köy, Özel İdare ve Belediyelerin ortaklığı ile kurulan

ve diğer memleketlerde benzerine az rastlanan iller Bankasının 1961 yılı Genel Kurul Toplantısının açılışı münasebetiyle çok kıymetli Temsilciler heyetine hitap etmekten büyük bahtıyarlık duymaktayım.

İmar ve İskân Bakanı olarak, Bakanlık teşkilât kanunu ile, hizmetlerini kontrol ve murakabesi uhde me tevdi edilmiş bulunan iller Bankasının yurt ölçüsünde meşgul olduğu işler içerisinde sahibi olduğum meslek dolayısıyla senelerden beri yaşamış bir insanım.

Harita, İmar plânı, su, elektrik, kanalizasyon ve mezbaha gibi çeşitli amme hizmetlerinin yeniden ele alınması veya ıslah veya tevsi hususlarında girişilecek işlerin vüs'at ve ehemmiyetini takdir etmemek mümkün değildir.

Bir taraftan finansman yoluyla diğer taraftan bizzat ifa suretiyle uhdesine tevdi edilen işleri, ortak idarelerin kıymetli temenni ve arzularına da uyarak ele almış bulunan İller Bankası 1961 yılı çalışmalarının neticelerini biraz sonra huzurunuzda arzedecektir.

Arzum şudur ki plânlı bir çalışma devresine girmiş bulunmamız hesabıyla, bilhassa idrak edeceğimiz önümüzdeki çalışma yıllarında işin olması değil olması lâzım gelecek şekilde ele alınması suretiyle ifası gayemiz olmalıdır. Bu suretle yapılacak işlere harcanacak paralar daha faydalı, isabetli ve uzun senelerin ihtiyaçlarına cevap verecek yatırımlar meydana getirmiş olacaktır.

1945 yılında yürürlüğe giren 4759 sayılı kanunla kurulan İller Bankası köy, Özel İdare ve Belediyelerin bilhassa imar işlerini halletmek çabası içerisinde bulunmuş, yurdumuzun bünye ve şartlarına uygun, teknik teşkilâta sahip aynı zamanda bir finansman müessesesi olarak yurt hizmetinde yararlı işler başarmıştır.

Yaptığı işlere kısaca bir göz attığımız zaman kuruluşundan 1961 yılı sonuna kadar Banka, Belediyelerden aldığı yetkiye istinaden 590 küsur Milyon lira civarında bir yatırım yapmak suretiyle 662 harita, 552 imar plânı, 894 su projesi, 614 elektrik projesi, 65 yapı ve 55,7 su, ayrıca 401 elektrik tesisini bizzat meydana getirmiştir.

Aynı tarihler içerisinde Belediyelere* yaptırılan işler için de 201 Milyon küsur liralık finansman yardımında bulunmuştur.

Geçmiş senelerde bazı aksaklıklar gösteren Fon yardımları 1961 yılı içerisinde Bakanlar Kurulu Kararı ile meriyete vaz olunan yönetmelikle bir nizam altına alınmıştır.

Yalnız 1961 yılında 8 Milyon küsur lira ihale bedelli yeni iş ele alınmış ve tutarı 139 Milyon lira olan 168 işin bitirilmesi de sağlanmıştır. Bu suretle 361 Milyon lira tutarında cem'an 402 iş devam ve ikmal edilmek üzere 1962 yılına intikal ettirilmiştir.

Şehir, Kasaba ve Köylerimizin imarı ile ilgili acil yardımlar beklediğini ve bir çoklarının su, elektrik, gibi mübrem ihtiyaçları bulunduğunu bilmekteyim. Bu işlerin öncelikle ele alınması suretiyle biran evvel hizmete arz edilmesi de en büyük temennimdir. Ancak malumunuz olduğu gibi mevcut malı imkânlarımız maalesef bu gün için geniş çapta olan ihtiyaçlarımızı karşılayacak durumda değildir. Bu sebeple bütün ihtiyaçların karşılanacağı yolunda bir vaidde bulunamıyorum. Bilhassa son yıllarda nüfusumuzun devamlı artması ve ayrıca kasabalara ve şehirlerle vaki göçler mevcut tesisleri de kifayetsiz hale getirmiştir. Bu sebeple hiç ele alınmayan işlerle birlikte tevsi işlerini de düşünmek zorundayız.

Gerek Belediyelerin gerekse İller Bankasının bünyeleri, kendilerinden beklenen amme hizmetlerini ifaya yetmektedir.

Bir taraftan İller Bankası mali kaynaklarının arttırılmasına çalışırken diğer taraftan Belediye gelirleri üzerinde de durulmakta ve yeni imkânlar sağlanmasına çalışılmaktadır. Memnulukla arz etmek isterim ki gerek Hükümetimiz gerekse idari organ Belediyelere yapılmakta olan mali yardımların yetersizliği üzerinde 1962 yılı bütçesinin hazırlanması sırasında gerekli şekilde durmuş ve 1962 yılına ait olarak, başlanmış işlerin bitirilmesi ve müşkül durumda olan Belediyelere bir imkân sağlanması maksadına matuf olarak Hükümet bütçesinden 30 Milyon liralık yardım yapılmasını kabul etmiştir. Bu yardımla birlikte iller Bankasının 1962 yılı iş ve yatırım programı 180 Milyon lira üzerinden tesbit edilmiş ve bir plâna bağlanmıştır. Ve ayrıca 1963 senesinden başlanmak üzere 5 yıllık yatırım plânları da hazırlanarak Devlet Plânlama Dairesine intikal ettirilmiştir. Bu daire tarafından ihtiyaç derecelerine göre işlere öncelik sırası verilecek ve bu öncelik sıralarına göre de, yatırım imkânları sağlanmak suretiyle plânlanan işler ele alınacaktır. Bu arada 1962 yılı bütçesinde olduğu gibi ve bu bütçede yer alan miktarın üstünde olmak üzere yardıma muhtaç Belediyelere tahsis edilmek üzere daha yüksek yardım imkânlarının önümüzdeki yıllar bütçelerinde de sağlanacağını kuvvetle ümit etmekteyim.

Sözlerime son verirken hepimizi saygı ve sevgi ile selamlar çalışmalarınızın Yurdumuz ve milletimiz için hayırlı olmasını dilerim.

İller Bankası Genel Müdürü Sayın Sıhhatin Baburoğlu'nun konuşması.

Saygı değer Genel Kurulumuzun Üyeleri.

Ülkemizin her yanındaki havayı Anıtkabir dolaylarına getirmiş olan delegelerimize, İller Bankalarının saygılı selâmlarını iletmek benim için gelecekte anılacak büyük bir kıvançtır.

Sizlere yıllar yılı yurt hizmetinin türlü kat ve" dallarında çalışarak bilgi ve tecrübe hazinesini doldurmuş olan Müdürler Kurulu Üyelerimizin ve Ulusumuzun çağdaş uygarlık yüzeyine çıkarılması için, kendi alanında, kılı kırk yarararak çalışan Teknik ve İdarî servislerimizde görevli arkadaşlarının, icraat ve hesaplarını gerçekten büyük bir gönül rahatlığı içerisinde vermek-teyiz.

• Bizi kıymetli tenkit ve yermelerinizden yoksun etmediniz. Burada, «Barıkai hakikat müsa-demeyi efkârdan doğar» sözünden önce, sağ du-yusu ile ün yapmış olan pratik hayatın yetiştir-diği aydının, söyleyip topluma hizmette esas ka-bul ettiği; «Çekişmeyince pekişmez» usulüne de-ğer verilir. Çekişilir, çekişilir sonra dostça, iyi bir iş birliği anlayışı içerisinde, işler Ülkenin en yararına olacak düzende yürütülür.

Huzurunuzu bir kusursuzluk ve mükemmeli-yetle çıktığımızı ileri sürmek inkişaf teorisine karşı olmak demektir.

Bilirsiniz insanlık, oluşundan bu yana işin ve insanın mükemmeliğini aramaktadır. İnsanın kusursuzunu belki Peygamberlerde bulmuştur. Ama işin mükemmeliğini insanlık halâ fezada do-laştırdığı hava gemilerinde aramaktadır.

İller Bankasını da, böylesine en iyi eleman, en güzel işi arar göreceksiniz. Her yılki yermeleriniz Bankamızın araştırma ve geliştirme yönünü gösterecek, çalışmalarının desteği olacaktır.

Beldelerinizin çok gerekli ve ivedi ihtiyaçla-rını yakından izliyoruz. Gerçekleştiremediğimiz hizmetleriniz için bizde dertleniyor, üzülüyoruz. Ancak az zamanda geniş ölçüde ihtiyaçların olu-runu sağlayacağımıza olan inancımız bizden hiç ayrılmamıştır.

Türkiyede çok az müessesesinin fonksiyonu; İller Bankası kadar halkı ilgilendiren, halk içe-risinde, onun yanında, toplu hizmetleri gerçek-leştiren niteliktedir.

Nimetleri vatandaşa eşit ölçülerde ve sosyal hizmetleri; basit medenî ihtiyaçları karşılayacak yolda, en kuytu yerlere götüren bir organizas-yon içerisindeyiz. Bankamız çok kimselerin san-dığı gibi ne klâsik banka işlemler] yapan, ne de karşılıksız kamu yararı mühendislik görevleri sağlayan bir kuruluş değildir.

Dünyada tam örneği bulunmayan, tipik, bu Ülke ihtiyaçlarının yaratacağı özel kuruluşlu Bankamız; Mahallî İdarelerin kamu yararı işle-rini uzun süreli krediler açmak veya hizmeti kendi organları ile sağlamak görevi ile yüküm-lüdür.

Bir beldenin kendi gücü ile yirmi yıl sonra yapabileceği hizmeti, yirmi yıl önce gerçekleştirecek mekanizma içerisindeyiz. Sizler bu güçte bir Bankanın hesaplarını denetlemektesiniz. Ortaklarımız olan Mahallî İdareler, toplumumuzun sosyal, kültürel ve ekonomik yapısına, yön ve-

ren idare kuruluşlardır, idarenin genel yapısı-nın, ulusların Mehlîğinin, karakterini; Mahallî İdarelerin malt ve idari kapasite, kuvvet ve ser-bestisi teşkil eder.

Bu idarelerin içinde buldukları sıkıntılı durumun düzeltilmesi, yararlı ve yerinde bir Devlet hizmeti haline gelmiştir. Bunun için kök-lü çareler vardır; Şimdi, yapılması gereken hiz-metlerin kısa bir envanterini vereceğim. Bu su-retle hangi düzeydeyiz, hangi düzeye nasıl atı-labileceğimiz hususundaki görüşümüzü müşaha-denize sunmuş olacağım.

Bilindiği gibi. Bankamız Ortak İdarelere, Ha-rita, İmar plânı. Enerji, içmesuyu, Kanalizasyon ve türlü kamu yararı tesisleri yapmakla görev-lidir.

İçmesuyu Davamı:

Gelecekte Türkiyemizi, bir içmesuyu susuzlu-ğu tehlikesi ile karşı karşıya bulundurmamak için, gerekli hizmetlerin dökümü, Bankamızın il-gili organları tarafından yapılmıştır.

Bu hesap henüz 1960 nüfus sayımı sonuçları alınmadığından, enterpolasyonla yapılmıştır.

Türkiye'nin 1945 Yılında 20 yıllık içmesuyu ihtiyacı saniyede 16.400 M³

1960 da 1992 nin ihtiyacı saniyede 25.819 M³

1992 Yılı içmesuyu ihtiyacı saniyede 66.041 M³

Bir başka deyimle; 1960 Yılı nüfusuna göre günde 2.230.857 M³ suya ihtiyaç vardır. 32 Yıl sonra 5.705.820 M³ suya günde ihtiyaç olacaktır. Bu ihtiyacın gerçekleşmesi yaklaşık bir hespla 11 Milyar Türk Lirası yatırımı gerektirmektedir.

7478 sayılı Kanuna göre 3000 den daha az nüfuslu beldelerin içmesuyu tesisleriyle, Devlet Su işleri Genel Müdürlüğü uğraşmaktadır. İs-tanbul, İzmir, Ankara, Adana gibi teknik teş-kilatı kuvvetli ve imkânları geniş şehirlerimiz hariç Bankamız tarafından 554 beldenin içmesu-yu tesisi yapılmıştır. Bunların 304 adedi tevsi ve ıslaha muhtaçtır. Halen 401 beldenin içmesuyu yapılmamıştır. Beş yılda 125 belediye kurulaca-ğına göre gelecek beş yılda 526 belediyeye içme-suyu tesisleri yapılması iceb etmektedir.

Bunun için Bankamız, yılda 140.000.000,— TL. ve 42.500 Ton font boru harcamak suretiyle ilk beş yılda 700.000.000,— TL. yatırım yapmak zorundadır. Bugün için Türkiyede font boru imalâtçısı Karabük Fabrikalarımız olup, bunların en yüksek istihsali yılda 50.0000 Tondur. Bu ise sa-dece Bankamız ihtiyacını karşılayabilecek kapa-sitedir. Geleceğin Türkiyesinin ihtiyacını karşı-lamak üzere Yurtta aspes, font v.s. türde boru imâl eden fabrikalar kurulmadığı takdirde bo-ru ithâl edilmesi zorunluluğu doğacaktır.

Biz tesislerin geleceğide kapsayan komple projesini bir defada realize etmek yoluna gidip imkânları bir kaç yerde bitirmek yerine, belde-lerin müstakbel projelerinin işe yarar birer ka-demesini realize ederek ihtiyaca paralel olarak projelerimizi uygulayacağız.

Enerji Dâvamızı:

Bankamız genel olarak 15 kV. un altındaki enerji iletimi ve şebekeler ile küçük ölçüde enerji üretim merkezleri üzerinde çalışmaktadır.

İller Bankası tarafından 1961 yılında 3050x10⁶ Kwh. enerji, 670 MW güç temin edilmiştir.

1962 de 3550x10⁶ Kwh. enerji 770 MW güç,

1967 de 8500x10⁶ Rwh. enerji, 1800 MW güç elde edilecektir.

512 beldenin elektriği vardır. Halen 385'i islahaya muhtaçtır. 469 beldenin elektrik işleri yeniden yapılacaktır. Beş yılda kurulacağı sanılan 125 belediyede dahil edilirse, 815 belediyenin elektrik işinin gelecek yıllarda gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Bunlardan 500 adedi münferit üreticilerden beslenecek olup, elektrik tesisleri keşfi, ortalama olarak 396.645.000,— TL.

Ayrıca, 315 belediye Bölge üreticilerinden beslenecek olup, elektrik tesisleri keşif bedeli 212.562.000,— TL olup toplamı 609.207.000 TL. etmektedir. % 10 bilinmeyen hizmetler eklense 670.207.000 TL. yatırımın ilk beş yılda Bankamız tarafından yapılması gerekecektir.

Türkiyede adedi 34.000M aşan ve ortağımız olan köylerin ikinci beş yıldan sonra elektrik işlerinin daha sistemli surette ele alınması gerekecektir. Köy elektrifikasyonu konusunda ilk beş yılda 7.000.000.— TL. lık bir yatırım imkânı aranmalıdır. -

Yukarıda bilginize sunduğum yatırım ihtiyaçları ile daha çok işler yapmak ve karşılaşılabilecek sürprizlere karşılık verebilmek için, ucuz ve memleket gerçeklerine uygun tiplerde gereçler yapımında araştırmalar yapılmalıdır. Bankamızda bugün faaliyette bulunan Simel Şirketi Teşkilâtında yenilikler yapılması hususları etüd edilmektedir. Ağaç direklerde ömürlülük, ucuzluk, elverişlilik ve bu arada ormanları koruma hususları incelenmektedir.

Mühendislik çalışmalarımız, projelerde yapılacak bazı yeniliklerin büyük ölçüde ucuzluk getirme doğrultusuna yönelmiştir.

TEK Müessesesi kuruluncaya kadar acele bir tedbir olarak gezici bakım ekipleri kurulmasını, bu ekiplerle ortak idarelerimizin üretim ve dağıtım tesislerinin, periyodik zaman aralıkları ile bakım, işletme kontrollerinde uyartma ve öğretme çalışmalarına yıl içerisinde bağliyağımızı ummaktayım.

Büyük elektrik enerjisi üreticileri dışında kalan bir çok beldenin enerji problemlerinin köklü çözüm yolu, tek tip dizel elektrojen grupları ve bunları besliyecek yedek parçaların yurt içinde bir an önce imâl edilmesine özel teşebbüs veya Devlet eli ile başlamaktır.

Yapı Tesisleri :

Bankamızın, belediyelerin hâl, mezbaha, kaplıca tesisleri ile ilgili çalışmaları vardır. «TEK» kurulup enerji konusundaki çalışmalarımız" bu

müesseseye devredilirse imkânlarımızı imar plânlarında yer alan benzeri kamu yapılarına daha geniş ölçüde yönelteceğiz.

Bugün kaba bir hesapla türlü yapı tesisleri için ilk beş yılda 15.000.000,— TL. harcamayı tasarlamaktayız.

Harita Yapımı :

12.000.000,— TL. karşılığında 660 belediyeye ait yani, 250.000 Hektar arazinin haritası yapılmıştır. Gelecek beş yılda da 450 belediyenin revizyon' işleri ve yeniden haritası - 27.500.000,— TL. harcamak suretiyle yapılacaktır.

imar Plânları :

3.700.000,— TL. karşılığında bugüne kadar 532 belde yani, 57.444 Hektar arazinin imar plânı yapılmıştır. Gelecek 5 yılda 112 imar plânı revizyonu ve 249 yeniden yapım için 15.000.000,— TL. harcanacağını sanmaktayım.

Gelecek beş yılda, bütün bu hizmetlerin gerçekleştirilmesi için; Bankamızın yılda 320.000.000 liradan 1.750.000.000,— TL. sı yatırım yapması gerekmektedir ki, bu tutar Bankanın kurulduğu günden bugüne kadar yapmış olduğu yatırımdan 250.000.000,— daha fazladır.

Bütün bu hizmetler için bir kadro yetiştirmenin gerekli olduğu açıkça bellidir. Bankamızın teknik servislerinde araştırma grupları, İdarî servislerinde, İstatistik ve Neşriyat Müdürlüğünde Organizasyon kısmı ve Sosyal hizmetleri geliştirmek üzere İç Hizmetler Müdürlüğü kurulmuştur.

Yurdun hidrolojik, Hidrojeolojik karakteristikleri, su analizleri, teknik istatistikler, yapılacak tesislerde ucuzluk, güven ve çabukluk yolları araştırılacaktır. Öte yandan da, tesisleri, projelendirip uygulayacak, bakım ve işletmesinde önder olacak elemanları yetiştirmek için dış ülkelere devamlı müşahitler göndermek, Dünya literatürünü izlemek ve kurslarla her kademedeki eleman yetiştirme çabalarımızın dahada artırılacağını Genel Kurulumuzun bilgi, tasvip ve teşvikine sunulacak önemli bir husus ve anlayışımız olarak belirtmek isterim.

Önemi sebebiyle izin vererseniz, Bankamızın ve Ortak İdarelerin yukarıda saydığım işlerin üstesinden nasıl "geleceğini ve alınması gerekli tedbirleri de çar çabuk arz edeyim.

Mahalli idarelerin Kalkınması:

1 — Ortak İdarelerimiz yapmak zorunda buldukları kamu yararı hizmetleri kendi yetersiz kaynakları ile karşılayamamış, Bankamız Kanun ve Tüzüğüne göre kendi kredi imkânları sınırlarına kadar borçlanmışlardır. Memleket ekonomisindeki enflasyonist dalgalanmalar ile önceden tesbit edilen keşif bedelleri bir kaç kat arttığından bunları ödemek zorunluluğu ile karşılaşan Ortak idarelerin bir çoğu bugün cari giderlerini sağlamamak gibi geçici fakat çok sıkıntılı bir duruma düşmüşlerdir.

.Ortak İdareleri bu zor durumdan kurtarmak için en köklü tedbir olarak 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun çabucak düzeltilmesi gereğini göz önüne koyabilirim. Bu Kanuna göre Bankamız eliyle ortak idarelerimize "dağıtılan gelir vergisinden alacağımız paya ait % 5 oranın % 10 a.

Aynı şekilde;

% 15 Gümrük vergisi oranını % 20'a

% 8 Akaryakıt vergisi oranını % 10'a

% 25 Trafik vergisi oranını % 30'a yükseltmek, Belediyelere Hazineden yapılacak en köklü yardım ve en olumlu çare olacaktır.

Bu, Ortak idareleri ve dolayısıyla Bankayı kısa sürede feraha çıkarabilecek yollardan en sempatik ve kuvvetlisi olarak kabul edilebilir. Aksı halde Hazinenin, Belediyelerin zaruri yatırımlarına her yıl yardım etmesinden kaçınılamayacaktır.

Ortak idarelerin Bankamıza olan borçlarının konsolide edilmesi düşüncesi üzerinde dikkatle durularak incelenmeye muhtaçtır. Bu husus, pürüzleri çok ve kolay işlemecek bir tedbir görünümündedir. Aynı zamanda bu yol, en az Ortak idarelerin borçları bitinceye kadar her yıl genel bütçeden önemli ölçüde bir paranın Bankamıza ödenmesi gibi palyatif tedbiri gerektirecektir.

2 — Diğer bir tedbir de, vatandaşın havasına, suyuna, genel ihtiyaçlarına, Belediyelerin girdiği oranda vatandaşında belediyelerin bu yükümüne katılmasının sağlanması, yani su, elektrik v.s. fiatlarının ve Beledî vergilerin ıslahı ve cesaretle uygulanmasıdır. Böylece Belediye işletmelerini kazanca kavuşturmak mümkün olacaktır. Bu biçim tedbirlere, tasarruflara, Batının kısa zamanda kalkman ülkelerinde de baş vurulmuştur.

Şu noktayı bir ümid ışığı olarak ifade ediyim ki, öğrendiğimize göre bugün bir kaç aylık gelir vergisi, gümrük vergisindeki artışlar ve yıl ortasında dahada hareketlenecek olan yatırım ve para sirkülasyonunun vergilere aksi, bundan alınacak hisselerimiz ortak idarelerin yükünü tersirli şekilde azaltacaktır. Para serpillmelerini önlemek üzere 5000 nüfustan az yerlerde belediyeler kurulmaması hususunu da düşünölmeye değer bir tedbir olarak ifade edebilirim.

İnancımca, İller Bankası ile Mahalli İdareleri birbirinden ayrı düşünmeye imkân yoktur. Bu iki kuruluş arasına kesin bir çizgi çekiş ayrı ayrı amaçlar güden kuruluşlar olarak düşünmeye, özellikle bugünkü Yurt gerçekleri ve ihtiyaçları elverişli değildir. Alacak ve borçların etkileri hem Banka, hemde Ortak İdareler üzerinde toptan, aynı anda hissedilir.

Bankanın Malî Durumu :

a — Bankamızın geçmiş yıllardan çeşitli müesseselere 624.00.00,— TL. borcu vardır. Her yıl 170 ilâ 190 Milyon TL. Banka imkânının

50 ilâ 55 Milyonu bu borcun sadece faiz ve komüsyonuna verilmektedir. Yeni sağlanacak kaynakların da faizli olması halinde buna paralel ve benzer yükümler getireceği beklenmelidir. Ayrıca, bugün için Ortak İdarelerin • fondu 379.330.610,— TL., kırazdan 463.267.104 TL. olmak üzere toplam 842.597.714,— TL. Bankamıza borcu vardır.

b — 600.000.000,— TL. olan Bankanın nominal sermayesinin ihtiyat akçe dahil 281.500.000,— TL. sı ödenmiştir.

c — Ortak idareler vergi hisselerinin % 20 terinden İmar iskân Bakanlığı emrinde kurulmuş olan fonun zimmet bakiyesi 532.000.000,— TL. dir. Yıllık Fon gelirlerinde % 2 bir artış seyri kabul edildiği takdirde, yürürlükteki Fon Yönetmeliğine göre ancak 33 yıl sonra yani 1995 de Bakanlık Fon borcunu ödemiş olabilecektir. Fonu bir borç çığı haline gelmekten kurtarmak amacı ile 1961 Yılında yürürlüğe sokulan, Yeni Fon Yönetmeliği eski fon sistemindeki tahsisin % 50 sinin hibe olması hususunu kaldırmış, fon gelirinin % 40'ının fon borçlarına tutulması esasını kabul etmiştir. Yani fondan yardım görecektir Ortak idarelerimiz fon borçlarının tamamını eşit taksitlerle faizsiz olarak ödeyeceklerdir.

Kanun ve Tüzüğüme göre Ortak İdarelerin borçlanma güçleri sınırlı olduğundan ve Ortak idarelerin borçlanabilme kapasitelerinin üstündeki keşif bedelini kısmen karşılayan eski hibe sisteminin yeni Fon Yönetmeliği ile kaldırılması dolayısıyla, Banka başka bir problemle karşı karşıya gelmiştir. Bu da, ihtiyaç ne kadar mübrem olursa olsun, Ortaklarımıza yapılacak, hizmetin keşif bedelini karşılamaya belediyenin borçlanma gücü yetersiz ise, bu idare adına iş ihale edememek, kredi açamamak hususudur.

Bu Yıl Büyük M. Meclisinin kabul ettiği 30.000.000,— TL. bir hibe ile bu sakıncanın kaldırılacağı ümid edilmiş idi. Ancak Maliye Bakanlığı Bütçe Kanununun 725 sayılı bölümünde bu hibeye ait ifade görüşümüze göre ihtiyacı karşılayamamakta ve hibenin önemli bir kısmının endirekt yoldan belediyelerin carî hesaplarına, Kanunun ruhuna aykırı olarak, yatırım amaçları dışında kullanılması sonucunu doğuracaktır.

Henüz Bankamızla, ilgili makamlar arasındaki hibenin kullanılışı hakkındaki, anlayış ayrılığı kaldırılmamıştır.

1962 iş Plasman Programımızın hazırlanışı sırasında düşünölmüş ve ilgili mercilerce kabul edilerek Devlet Plânlama Teşkilâtı yatırım programlarında tesbit edilen 150.000.000,— TL. yatırıma B.M.M. tarafından ilâve olarak kabul buyrulmuş 30.000.000,— TL. ilâve olarak düşünölmekte yani bu yılki yatırım toplamını 180.000.000,— TL. kabul etmekteyiz.

Ayrıca, 30.000.000,— TL. hibenin 1962 Yılı iş Plasman Programında yer almış normal yol-

larla krediye bağlanması imkânsız olan belediye hizmetlerine, bir hibe finansman imkânı olarak kullanılmasının gerekli ve yararlı olacağını bilmekte ve buna çevremizi de inandırmaya çalışmaktayız.'

Bankanın Kamu hizmetlerinin engelsiz sürüp gitmesinin, gelecek bütçe yıllarında da esasen faslı açılmış bulunan bu hibe sisteminin, bir kaç yıl daha devam etmesine bağlı olduğu hususundaki inancımı, da aynı zamanda bir dilek olarak önünüzde açıkça belirtmek isterim.

Ayrıca sunuda belirteyim ki, Yürürlükteki fon sistemi dışında Hazine'den belirli bir ölçüde yapılacak yardımla Bankada rotatif ve faizsiz işleyen »bir fon teşkili de, iş ve mali gücümüzü artırıcı yönde yararlı olacaktır

Bankamız- için bazı tedbirler:

a —* Büyük emeklerle kurulmuş olan enerji, içmesuyu ve sair tesisler belediyelerin yetersiz teknik organları elinde fena işletme ve bilgisiz bakım yüzünden gününden önce hizmetten çıkmakta, millî gelir böylece israf edilmektedir. Bankamız Kanun ve Tüzüğü'nün, gerektiğinde işletme ve bakım hizmetine her türlü çekinmeden sınırlamak gidebilmesini sağlayacak açıklığa getirilmesi gereklidir.

b — Sermaye hisselerinden belediyeler 171.000.000,— TL. sim, özel idareler 64.000.000, TL. sim. Köyler 29.000.000,— TL. sim ödemislerdir. Bu tempo ile belediyelerin 2-3 yılda bu devreden çıkması, köy ve özel idarelerin daha 20-100 yıl devamı hesap edilebilir. Bankayı önemli bir kaynağından yoksun edecek Banka Kanununun 2. nci Maddesindeki bu sınırın kaldırılması çoğalan istemleri karşılamaımıza imkân sağlayacaktır.

c — Bankamızın kendisinden istenileni verebilecek bir mali güce erişebilmesi için yeni kaynaklar bulma zorunluğu vardır. Örnek olarak, bazı Millî Bankalarımız gibi bono ve tahvil çıkarabilme imkânına kavuşabilmeliyiz.

Ancak bu konuda, Banka Kanununun 6407 sayılı Kanunla değiştirilen 22. Maddesinin Bankamızca uygulanabilmesini, yani bu maddenin bizim içinde işler hale gelmesini sağlamak üzere, ileride bono ve tahvil çıkarmamız halinde, bunlara Maliye kefaletinin tanınması ve Kanunda bu yolda bir değişiklik yapılması gerekli olduğu kadar da yararlıdır.

d — Bankacılık Şubeleri açılması geçmişteki Genel Kurullarımızda, İller Bankasının da Bankacılık Şubeleri ile para piyasasına girmesi temenni edilmiş 31.12.1956 yılında İstanbul'da Banka Şubesi açılması kabul edilmişse de bu gerçekleştirilememiştir. «Açılacak Şubelerin gideri ve yatırımı, Bankamızın bugünkü fiktif kârlardan alınan vergileri azaltacak ve kâr dağıtma sisteminin Banka lehine işlemesine de yardımcı olacaktır.» Masrafları kârlarımızdan finanse etmek mümkündür. Ana kaynaklarımız dışında

yavaş, ciddi ve güvenli yürüyen tüzel kişiliği olan mahdut mes'uliyetli bir bankacılık müessesesi kurma fikri üzerinde çalışmalara yeniden devam edeceğimizi bilgilerinize sunarım.

• Elbette enflasyonist görüş ve gidiş sonucu ortaya çıkan mantar bir banka olamayız. Zarar diye bir şeyin bahis konusu olamayacağına inancım var. Bugünkü ekonomik ve mali durumu bende biliyorum. Ortak İdare gelirleri dışındaki para piyasasına girmek, kredi işleri ve mevduat toplama faaliyetlerine bağlamak hususunda cesaretsiz değiliz. Bu konuda hazırlıklarımızı tamamladıktan sonra gerekli teşebbüslerde bulunacağız.

İller Bankası gibi hizmetleri yurdun her yönüne ve her yanına uzanan bir kuruluşun sorumlusu olarak konuşmamı aktüel bir tartışmaya götürüp - sonuçlayacağım.

Yukarıda bize ait kısmında envanterini kısaca sunduğum, Ülkemizin tomar halindeki ihtiyaç ve dertleri telaşçı oldukları kadar da psikolojik anlamda, gerekli güçten uzak bazı araştırmacı aydınlarımızı korkutmaktadır.

Bunlar, her yıl küçümsenemeyecek bir oranda artan nüfusumuzun beslenememesi kaygusu ile doğumu sınırlama "yoluna gidilmesini istemekte fakat teknik ve yapıcı tedbirlerin kurta- rıcı ışık ve niteliğine gözlerini kapatmaktadırlar.

Oysaki nüfus artımı, Cumhuriyet Hükümetlerinin elde ettiği mutlu sonuçlardan biridir. Geniş toprak yüzeyinde seyrek nüfuslu bir Türkiye değil, şüphesiz gereği kadar kalabalık bir Türkiye yarınımız için güven ve ferahlık verici olabilir. Türk aydınının, hele Türk teknik adamının düşünceği, ne kadar acı ve ağır olursa olsun gerçeklerden yılmak, korkmak ve basit olduğu kadar da yapıcılıktan uzak tedbirlere sarılmak olamaz, olmamalıdır.

Aydınlarımızdan beklenen;

Az gelişmiş sayılan ülkemizi, ilerlemiş kabul edilen ülkelerin yanı başında, yer almasını sağlamaktır.

Bunun için elbetteki sistemli ve feragatli bir çalışma ile çağımızın bilimsel ve teknoloji alanındaki imkânlarını kullanacağız. Bu yol varken diğer yollara sapmak sakat bir tutum, şaşkı bir görüş olarak vasıflandırılabilir.

Problemin esası, bizim de topraklarına sığmayan Uluslardan olabilmemizdir. Eğer Dünya nüfusu yer yüzüne sığmazsa, sığmayan uluslarla beraber çareler arayacak duruma bu ülkeyi' getirecektir. Ülkeyi elde tutmanın kabı budur.

Bu anlayışla; Bankamızın yurdun gelişmesindeki yerine ve görevine inanan bir arkadaşınız olarak saygılarımın lütfen kabul buyrulmasını, bu vefalı, Yüzyıllar boyunca dertli, Ülkenin burcu burcu vatan kokan siz gerçek sahiplerinden ve misafirlerimizden rica ederek ayrı ayrı hepimizi selâmlarım.